

Παρεμβάσεις πρόληψης στο χώρο του σχολείου

Άννα Τσιμπουκλή, Επίκουρη
Καθηγήτρια Δια βίου μάθηση,
Δυναμική Ομάδας και
Εκπαίδευση Ενηλίκων

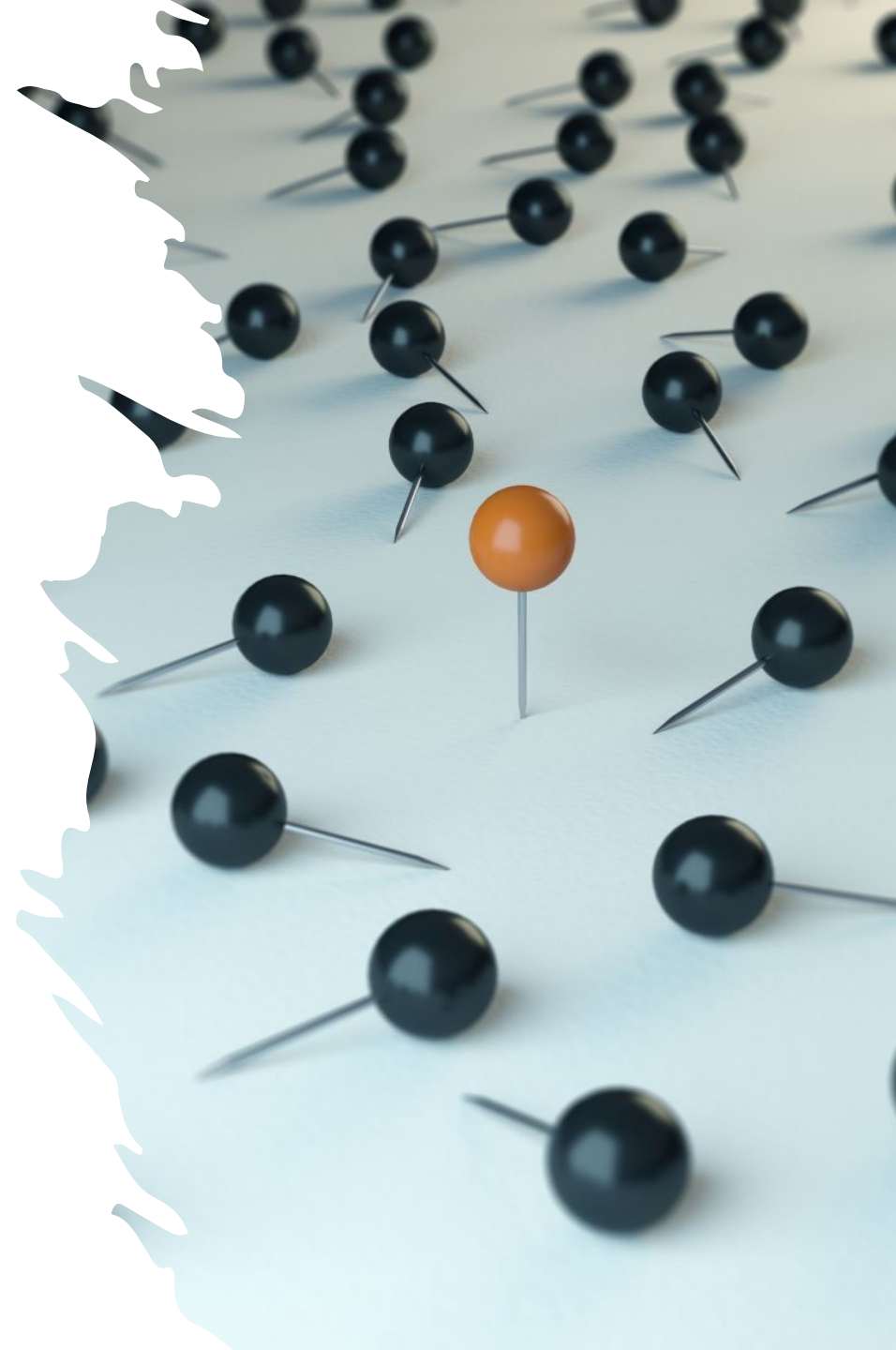

Είδη πρόληψης

- **Γενική (universal):** αφορά παρεμβάσεις στο γενικό πληθυσμό (σχολεία, κοινότητες, χώρο εργασίας όπως πολιτικές ενίσχυσης της προσχολικής αγωγής, της εκπαίδευσης, πολιτικές και στρατηγικές anti-bullying κλπ)
- **Επιλεκτική (Selective):** αφορά άτομα ή ομάδες πληθυσμιακές που έχουν μεγαλύτερο κίνδυνο από το μέσο όρο για χρήση ουσιών (π.χ. οικογένειες που ζουν στη φτώχεια, άτομα με οικογενειακό ιστορικό ψυχικής υγείας/τραύμα/υπό-εκπαίδευση/υποβαθμισμένες περιοχές κλπ)
- **Ενδεικνυόμενη (Indicated):** άτομα που ήδη εμφανίζουν συμπτώματα ή σημάδια τα οποία υποδεικνύουν ότι υπάρχει ζήτημα χρήσης ή συναισθηματικά ή άλλα προβλήματα.

Επιτυχημένα προγράμματα

- Προγράμματα παρέμβασης στην προσχολική αγωγή
- Προγράμματα για τη βελτίωση των δεξιοτήτων γραφής-ανάγνωσης-αριθμητικής
- Ανάπτυξη προσωπικών και κοινωνικών δεξιοτήτων
- Βελτίωση του σχολικού κλίματος-θετική στάση
- Αντιμετώπιση του bullying, έμφαση στη γνώση αλλά και σε κοινωνικούς-συναισθηματικούς παράγοντες
- Έμφαση σε παράγοντες ανθεκτικότητας (resilience)
- Πολύ-επίπεδα προγράμματα με συμμετοχή των γονέων και σχεδιασμό κοινού πλάνου δράσης
- Επαρκώς εκπαιδευμένο προσωπικό που θα αναλάβει τις παρεμβάσεις

Εστιασμένες Παρεμβάσεις

Προσχολική Ηλικία Παρεμβάσεις σε ομάδες υψηλού κινδύνου

- Εκπαίδευση σε δεξιότητες γονέα και θέματα υγείας /στέγασης κλπ κατά τη διάρκεια της εγκυμοσύνης, της γέννας και τη βρεφική περίοδο
- Εκπαίδευση εγκύων σε ζητήματα χρήσης-εξάρτησης
- Γνωστική και συναισθηματική εκπαίδευση παιδιών 2-5 ετών από στερημένα περιβάλλοντα

Πρωτοβάθμια Προγράμματα εκπαίδευσης γονέων και σχολικής κοινότητας

- Εκπαίδευση γονέων για ανάπτυξη προσωπικών και κοινωνικών δεξιοτήτων/δημιουργία συναισθηματικών δεσμών/οριοθέτηση/συμμετοχή στη ζωή των παιδιών
- Εκπαίδευση εκπαιδευτικών για ανάπτυξη προγραμμάτων ενίσχυσης των προσωπικών και κοινωνικών δεξιοτήτων των παιδιών
- Παρεμβάσεις για τη βελτίωση του σχολικού κλίματος
- Πολιτικές πρόληψης της σχολικής διαρροής

Δευτεροβάθμια Προ-Εφηβεία

- Προγράμματα ανάπτυξης προσωπικών και κοινωνικών δεξιοτήτων
- Ανάπτυξη πολιτικής και κουλτούρας στο σχολείο αναφορικά με τη χρήση
- Εξατομικευμένες παρεμβάσεις για ψυχολογικά προβλήματα
- Mentoring

Εστιασμένες παρεμβάσεις

Εφηβεία και ενήλικη ζωή

Πολιτικές για τα ναρκωτικά, τον καπνό και το αλκοόλ

Πολυφασικά προγράμματα στην κοινότητα

Εκστρατείες των ΜΜΕ

Ψυχαγωγικές δράσεις

Παρεμβάσεις στο χώρο εργασίας

Βραχύχρονες παρεμβάσεις

Τι παράγει αρνητικά αποτελέσματα

Υποτίμηση της
εξουσίας των
γονέων.

Οι διαλέξεις ως το
μόνο μέσο.

Οι τεχνικές
εκφοβισμού.

Η εστίαση μόνο
στα παιδιά.

Ανεκπαίδευτα
στελέχη πρόληψης.

Αδόμητοι διάλογοι.

Έμφαση μόνο στην
ανάπτυξη της
αυτό-εκτίμησης.

Έμφαση στην ηθική
διάσταση και στις
ηθικές αξίες.

Περιστασιακή
αξιοποίηση των
αστυνομικών.

Κακές
διαφημιστικές
εκστρατείες.

Αποτυχημένα προγράμματα

Αποσπασματικές δράσεις

Προσεγγίσεις που στηρίζονται μόνο
στην αύξηση γνώσεων.

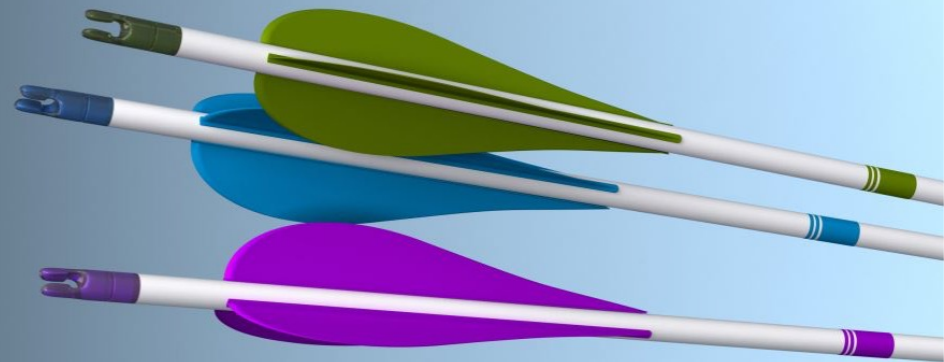
Αστυνομικοί ως εκπαιδευτές πρόληψης
χωρίς να εντάσσονται σε ένα
συγκεκριμένο πρόγραμμα πρόληψης

Προγράμματα ομότιμων που δεν
στηρίζονται σε δεδομένα

Τι αποδίδει

- Ανάπτυξη προσωπικών και κοινωνικών δεξιοτήτων και όχι απλά η ενημέρωση.
- Δομημένα μακρόχρονα προγράμματα.
- Εκπαιδευμένα στελέχη.
- Αλληλεπιδραστικά μοντέλα μάθησης.
- Στρατηγικές για αντιμετώπιση της ακατάλληλης συμπεριφοράς.
- Feedback και σαφείς προσδοκίες.
- Ενεργή συμμετοχή των εκπαιδευόμενων.

Τι βοηθάει

- Προγράμματα που εστιάζουν στην ικανότητα άρνησης, στην λήψη αποφάσεων, στην αντιμετώπιση κρίσεων.
- Διερεύνηση αντιλήψεων και στάσεων αναφορικά με ένα θέμα (π.χ. Bullying, χρήση ουσιών κλπ.).
- Απομυθοποίηση αναφορικά με την «κανονικότητα» ενός προβλήματος και τις προσδοκίες που την συνοδεύουν
- Θετικό σχολικό κλίμα ένταξης παρά διαχωρισμού.

Πολιτικές του σχολείου

- Ενίσχυση κλίματος ένταξης και συνύπαρξης .
- Ανάπτυξη θετικού κλίματος με συμμετοχή γονέων, παιδιών, εκπαιδευτικών.
- Σαφείς πολιτικές και στρατηγικές για τον τρόπο διαχείρισης περιστατικών εντός του σχολικού χώρου που αφορά όλους.
- Πολιτική του σχολείου για συμβουλευτική, παραπομπές σε θεραπεία, άλλα θέματα φροντίδας υγείας και ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες έναντι της τιμωρίας.
- Σωστά εκπαιδευμένα στελέχη και εκπαιδευτικοί.

Ευρύτερες πολιτικές (π.χ. χρήση ουσιών, bullying κλπ.).

Προγράμματα έγκαιρη παρέμβασης στη σχολική κοινότητα σύμφωνα με επιστημονικά τεκμηριωμένες προσεγγίσεις (evidence based).

Εκπαίδευση των παιδιών στο Χάρτη δικαιωμάτων του παιδιού.

Σχολές Γονέων.

Εκστρατείες ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης από τα ΜΜΕ.

Ανάπτυξη δικτύου παραπομπών.

Μηνύματα πρόληψης

Ορισμός της ομάδας στόχου και υλοποίηση για επαρκή χρονική περίοδο.

Μηνύματα καθαρά στη βάση ερευνητικών δεδομένων.

Διασύνδεση των προγραμμάτων πρόληψης στην τοπική κοινότητα, στο σχολείο και στο σπίτι.

Συστηματική αξιολόγηση.

Στόχευση στους γονείς.

Αλλαγή κουλτούρας π.χ. για τη χρήση/την κατάχρηση, το bullying και τις επιπτώσεις τους.

Στρατηγικές ενίσχυσης της αντίστασης π.χ. στη χρήση, bullying κλπ.